

Τροπάριον 3ο

ἀγαλλιᾶσθω ἡ κτίσις: Τὸ ῥῆμα θυμίζει τὴν ἀρχὴ τῆς ᾠδῆς τῆς Θεοτόκου καὶ ἀγαλλίασε τὸ πνεῦμά μου. Τὰ ῥήματα ἀγαλλιῶ, ἀγαλλιῶμαι καὶ ἀγάλλομαι ἔχουν τὴν ἴδια σημασία. **γηγενεῖς:** (οἱ ἄνθρωποι τῆς γῆς).

ἐσκόλευται: Ὑποκείμενο: ὁ ἐχθρὸς Ἰδης. Τὸ ῥῆμα σκυλεύω σημαίνει ἀφαιρῶ τὰ ὑπάρχοντα (συνήθως ὄπλα καὶ αἰχμηλῶτους) τοῦ νεκροῦ ἐχθροῦ μου, τὸν ὁποῖον ἐσκότωσα.

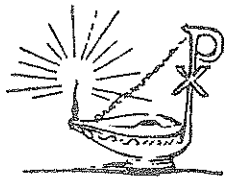
προσῦπαντάτωσαν: Εἶναι Προστακτικὴ τοῦ ῥήμ. προσυπαντάω (ῶ), ποῦ σημαίνει βγαίνω γιὰ ὑποδοχή.

Πρόσεξε τὸ συναισθηματισμὸ τοῦ τροπαρίου, ποῦ ἔχει Προστακτικὰς (ἀγαλλιᾶσθω - εὐφραινέσθωσαν, προσυπαντάτωσαν) καὶ προτάσεις κύριες σύντομες.

παγενής: (μὲ ὄλο τὸ γένος, τοὺς ἀπογόνους του).

τῆ τρίτῃ ἡμέρᾳ: Εἶναι Δοτικὴ τοῦ χρόνου.

Τὸ τροπάριο αὐτὸ δὲν ἔχει τὸ ἐφύμνιο τῶν ἄλλων τροπαρίων τῆς ᾠδῆς, γιὰτὶ θέλει νὰ τελειώσῃ ὁ μελωδὸς μὲ τὸ **ἐξαναστήσομαι** ὡς προανάκρουσμα τῶν ἀναστασίμων λόγων τῆς ἐπομένης λαμπροφόρου ἡμέρας τῆς Ἀναστάσεως.

Ο ΚΑΝΩΝ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ

Ποίημα Ἰωάννου τοῦ Δαμασκينوῦ

ᾠδὴ α΄.

Ὁ Εἰμὸς

Ἀναστάσεως ἡμέρα, λαμπρυνθῶμεν λαοί· Πάσχα Κυρίου, Πάσχα· ἐκ γὰρ θανάτου πρὸς ζωὴν καὶ ἐκ γῆς πρὸς οὐρανὸν Χριστός, ὁ Θεός, ἡμᾶς διεβίβασεν ἐπινίκιον ἄδοντας.

Τροπάρια

Καθαρθῶμεν τὰς αἰσθήσεις καὶ ὀψόμεθα τῷ ἀπροσίτῳ φωτὶ τῆς ἀναστάσεως Χριστοῦ ἐξαστράπτοντα καὶ Χαίρετε φάσκοντα, τρανῶς ἀκουσόμεθα, ἐπινίκιον ἄδοντες.

Ὁὐρανοὶ μὲν ἐπαξίως εὐφραινέσθωσαν, γῆ δὲ ἀγαλλιᾶσθω, ἐορταζέτω δὲ κόσμος ὁρατός τε ἅπας καὶ ἀόρατος· Χριστός γὰρ ἐγήγερται, εὐφροσύνη αἰώνιος.

Ὁ Εἰρημός.

Ὁ Κανὼν τῆς Ἀναστάσεως εἶναι ποίημα τοῦ ποιητοῦ Ἰωάννου τοῦ Δαμασκνοῦ. Ὁ γοργὸς καὶ χαρωπὸς ῥυθμὸς φαίνεται ἀπὸ τὰ ἀσύνδετα σχήματα καὶ τὴν παρατακτικὴ σύνδεση τῶν προτάσεων. **ἀναστάσεως ἡμέρα:** δηλ. εἶναι σήμερα.

λαμπρυνθῶμεν λαοί: Εἶναι προτροπικὴ Ὑποτακτικὴ, δηλ. ἄς λαμπρυνθῶμεν λαοί. Τὸ λαοί σημαίνει καὶ ἄνθρωποι γενικὰ (ὅπως στὸν Ὅμηρο) καὶ λαοὶ μὲ τὴν νεοελληνικὴ σημασία. Τὸ σχῆμα ἀσύνδετο.

Πάσχα Κυρίου, Πάσχα: Ἐννοεῖται τὸ ῥῆμα ἐστί. Ἡ παράλειψη τοῦ ῥήματος δείχνει τὸ γοργὸ καὶ τὸ αὐτονόητο.

διεβίβασεν: Ὑποκείμενο: **Χριστός**, παράθεση: ὁ **Θεός**, Ἀντικείμενο: **ἡμᾶς**.

Ἡ Μετοχὴ ἄδοντας ἔχει ὡς Ὑποκείμενο τὸ ἡμᾶς.

Οἱ λέξεις ἐπινίκιον ἄδοντας ἀποτελοῦν ἐφύμνιο τοῦ εἰρημοῦ καὶ ἀπηχοῦν τὸ περιεχόμενο τῆς ἀΐδης τοῦ Ψαλτηρίου, ποὺ εἶναι δοξαστικὸ καὶ ἐπινίκιο.

Τροπᾶριο 10

καθαρθῶμεν: (ἄς καθαριστοῦμε). Εἶναι προτροπικὴ Ὑποτακτικὴ τοῦ παθητικοῦ Ἀορίστου ἐκαθάρθην τοῦ ῥήμ. καθάρω (καθαρίζω).

τὰς αἰσθήσεις: Εἶναι Αἰτιατικὴ τῆς ἀναφορᾶς. (Ἄς καθαριστοῦμε στὶς αἰσθήσεις). Χωρὶς τὸν μυστικὸ καθαρισμό τῶν αἰσθήσεων ἀπὸ τὸ σαρκικὸ καὶ κοσμικὸ φρόνημα δὲν θὰ μπορέσουμε νὰ ἰδοῦμε τὸ Χριστὸ νὰ ἀστράφτει. Τώρα βέβαια θὰ τὸν ἰδοῦμε νὰ ἀστράφτει νοερὰ μέσα στὴν ψυχὴ μας, ἀλλὰ στὴ μέλλουσα ζωὴ θὰ τὸν ἰδοῦμε αἰσθητῶς.

ὀψόμεθα: Εἶναι Μέλλον τοῦ ῥήμ. ὀρῶ (βλέπω). Ἀντικείμενο τοῦ ῥήμ. ὀψόμεθα: **Χριστόν**. Ἡ Μετοχὴ ἐξαστράποντα εἶναι κατηγορηματικὴ καὶ ἐξηγεῖται "νὰ ἐξαστράφτει".

καὶ ἀκουσόμεθα: Εἶναι μέσος Μέλλον μὲ ἐνεργητικὴ σημασία τοῦ ῥήμ. ἀκούω. Ἀντικείμενο εἶναι πάλι: τὸν **Χριστόν** καὶ κα-

τηγορηματικὴ Μετοχὴ, ποὺ συναντᾶται συχνὰ μὲ τὸ Ἀντικείμενο τοῦ ῥήμ. ἀκούω: **φάσκοντα**, δηλ. νὰ λέγει. **Φάσκω** σημαίνει ὅ,τι καὶ τὸ φημί.

τρανώς: Εἶναι ἐπίρρημα καὶ σημαίνει σαφῶς, εὐκρινῶς, καθαρά.

ἐπινίκιον ἄδοντες: Εἶναι Μετοχὴ τροπικὴ ἢ χρονικὴ καὶ δείχνει ὅτι θὰ ἀκούσομε μέσα μας τὸ Χριστὸ νὰ μᾶς ἀπευθύνει τὸ **χαίρετε**, καθὼς ἐμεῖς θὰ ψάλλομε τὸν νικητήριον ὕμνο. Ἐπινίκιος ὕμνος σημαίνει νικητήριος ὕμνος.

Τροπᾶριο 20

Οἱ τύποι **εὐφραίνεσθωσαν, ἀγαλλιᾶσθω, ἐορταζέτω** εἶναι Προστακτικὲς τῶν ῥημάτων εὐφραίνομαι, (χαίρομαι βαθιὰ μέσα μου), ἀγαλλιῶμαι (χαίρομαι) καὶ ἐορτάζω ἀντίστοιχα. Τὰ Ὑποκείμενα εἶναι: **οὐρανοί, γῆ καὶ κόσμος** ἀντίστοιχα. Αὐτὰ τὰ Ὑποκείμενα συνιστοῦν καὶ τὰ τρία μαζὶ τὸ οὐράνιο καὶ τὸ ὑλικὸ σύμπαν. Οἱ τύποι **ὄρατός καὶ ἀόρατος** εἶναι ἐπιθετικοὶ προσδιορισμοί.

Χριστός γὰρ ἐγήγερται: Εἶναι κύρια αἰτιολογικὴ πρόταση καὶ αἰτιολογεῖ τὴν παραπάνω Προστακτικὲς. Ἐγήγερται: Παράκειμενος τοῦ ῥήμ. ἐγείρομαι (ἀνασταίνομαι).

εὐφροσύνη αἰώνιος: Εἶναι παράθεση στὸν ὄρο Χριστός. Ἡ παράθεση ἐξηγεῖται μὲ ἀναφορικὴ πρόταση: ὁ ὁποῖος εἶναι εὐφροσύνη αἰώνιος (χαρὰ αἰώνια).

Τὸ θηλυκὸ τοῦ ἐπιθέτου αἰώνιος εἶναι καὶ αἰώνιος καὶ αἰωνία.

Ὁδὴ γ'.

Ὁ Εἰμός

Ἐϋτε πόμα πίνωμεν καινὸν οὐκ ἐκ πέτρας ἀγόνου τερατουργούμενον, ἀλλ' ἀφ'θαρασίας πηγῆν ἐκ τάφου ὀμβρήσαντος Χριστοῦ, ἐν ᾧ στερεούμεθα.

Τροπάρια.

Ἦν πάντα πεπλήρωται φωτός, οὐρανός τε καὶ γῆ, καὶ τὰ καταχθόνια· ἑορταζέτω γοῦν πᾶσα κτίσις τὴν ἔγερσιν Χριστοῦ, ἐν ᾗ ἑστερέωται.

ἦθές συνεθαπτόμην σοι Χριστέ, συνεγείρομαι σήμερον ἀναστάντι σοι· συνεσταυρούμην σοι χθές· αὐτός με συνδόξασον, Σωτήρ, ἐν τῇ βασιλείᾳ σου.

Ὁ Εἰμός.

πίνωμεν: Εἶναι προτρεπτικὴ Ὑποτακτικὴ τοῦ Ἀορίστου β' ἔπιον τοῦ ῥήμ. πίνω.

δεῦτε: (ἐλάτε, ἄντε σεῖς). Λειτουργεῖ ὡς προτρεπτικό. Τὸ ἀντίστοιχο τοῦ ἐνικοῦ ἀριθμοῦ εἶναι: δεῦρο.

πόμα καινόν: (πιπτό καινούργιο). Ἐννοεῖ τὴ Θεία Κοινωνία ἢ γενικότερα τὴν ἐμπειρία τῆς Ἀναστάσεως.

τερατουργούμενον: Εἶναι ἀναφορικὴ Μετοχὴ μὲ Ὑποκείμενο τὸ πόμα. Τερατουργῶ σημαίνει κάνω κάτι μὲ θαυμαστὸ τρόπο, ἐνεργῶ ἓνα θαῦμα.

ἐκ πέτρας ἀγόνου: (ἀπὸ ἄγωνα πέτρα). Ἀναφέρεται στὸ νερό, ποὺ ἀνέβλυσε ἀπὸ τὴν πέτρα μέσα στὴν ξηρὸ ὕστερα ἀπὸ χτύπημα ἀπὸ τὴ ράβδο τοῦ Μωϋσῆ (Ἐξοδος 17, 6).

ἀλλὰ ὀμβρήσαντος: Εἶναι Γενικὴ ἀπόλυτος. Ὁμβρέω σημαίνει βρέχω. Ἡ Μετοχὴ εἶναι χρονικὴ: ἐπειδὴ ὁ Χριστὸς ἔβρεξε, δηλ. ἔκανε νὰ ἀναβλύσει μιὰ πηγὴ ἀφ'θαρασίας.

ἐν ᾧ στερεούμεθα: (μὲ τὸν ὅποιο -Χριστὸ- στερεωνόμαστε).

Τροπάριο 1ο

πεπλήρωται: Εἶναι Παρακείμενος τοῦ ῥήμ.: πληροῦμαι (γεμίζω). Ὑποκείμενο πάντα. Ἔχομε τὸ σχῆμα τῆς ἀττικῆς σύνταξης. Ἀντικείμενο φωτός. Μετάφραση: τὰ πάντα ἔχουν γεμίσει ἀπὸ φῶς.

οὐρανός τε καὶ γῆ καὶ τὰ καταχθόνια: Εἶναι ἐπεξηγήσιμη στὸ πάντα καὶ ἐξηγεῖται μὲ τὸ δηλαδὴ. Καταχθόνια ὀνομάζονταν στὴν ἀρχαιότητα ὁ τόπος τῶν νεκρῶν, ποὺ τὸν φαντάζονταν στὰ βάθη τῆς γῆς. Οἱ χριστιανοὶ ποιητὲς χρησιμοποιοῦν τὸν ὄρο συμβατικά.

ἑορταζέτω: Ὑποκείμενο : πᾶσα κτίσις (ὄλη ἡ κτίσις). Ἀντικείμενο : τὴν ἔγερσιν. Γοῦν (λοιπόν).

ἐν ᾗ ἑστερέωται: Εἶναι ἀναφορικὴ πρόταση. Ἐστερέωται εἶναι Παρακείμενος ἑστερέωμαι τοῦ ῥήμ.: στερεοῦμαι (στερεώνομαι).

Ἡ ἀνάστασις τοῦ Χριστοῦ εἶναι ἡ ἀπαρχὴ τῆς ἀναστάσεως ὅλων τῶν ἀνθρώπων ἀλλὰ καὶ τῆς ἀποκαταστάσεως τῆς κτίσεως στὴν πρωτόκτιστη ἀφθαρσία καὶ καλλονή. Αὐτὴ τὴν ἔννοια ἔχει τὸ ἔστερέωται.

Τροπάριο 2ο

συνεθαπτόμην: Εἶναι Παρατατικός τοῦ ῥήμ. συνθάπτομαι. Ὑποκείμενο ἐγώ. Ὁ χριστιανὸς συνθάπτεται μὲ τὸ Χριστό, ὅταν βαπτίζεται καὶ ὅταν συμμετέχει καρδιακὰ στὸ θάνατο τοῦ Κυρίου μὲ τὸ νὰ ἀποτάσσεται τὶς σαρκικὲς ἐπιθυμίες καὶ τὰ νεκρὰ ἔργα.

συνεγείρομαι σήμερον: (ἀνασταίνομαι σήμερον μαζί σου). Ὁ χριστιανὸς κληρονομεῖ τὸ ἀναστημένο σῶμα τοῦ Χριστοῦ καὶ αἰσθάνεται τὴν ἀνάστασις ὡς δωρεὰ του. Πρόσεξε τὸ ἀσύνδετο τῶν προτάσεων, ποὺ δείχνει τὸ γοργὸ καὶ χαρωπὸ ὕφος ὅλου τοῦ Κανόνος.

ἀναστάντι σοι: Τὸ σοι εἶναι Ἀντικείμενο τοῦ ῥήμ. συνεγείρομαι. Ἡ Μετοχὴ ἀναστάντι ἔχει ὡς Ὑποκείμενο τὸ σοι καὶ γι' αὐτὸ εἶναι σὲ πτώσει Δοτική. Ἡ Μετοχὴ εἶναι ἀναφορική (ὁ ὁποῖος ἀναστήθηκες).

συνεσταυρούμην: Εἶναι Παρατατικός τοῦ ῥήμ. συσταυροῦμαι (σταυρώνομαι μαζί.) Ἀποτελεῖ πρωθύστερο σχῆμα, γιατί κανονικὰ πρῶτα ἔγινε ἡ Σταύρωσις καὶ ὕστερα ἡ Ταφὴ τοῦ Χριστοῦ. Τὸ σοι εἶναι Ἀντικείμενο τοῦ ῥήμ. συνεσταυρούμην.

συνδόξασον: Εἶναι Προστακτικὴ Ἀορίστου συνεδόξασα τοῦ ῥήμ. συνδοξάξω. Ἐδῶ ὁ ποιητὴς ζητᾷ ἀπὸ τὸν Κύριο νὰ τὸν δοξάσει μαζί του μὲ τὴ δόξα τῆς Ἀναστάσεως. Αὐτὴ ἡ δόξα ὅμως θὰ ἀποκαλυφθεῖ κατὰ τὴν ἀνάστασις τῶν νεκρῶν, ὅταν δηλ. θὰ ἀποκατασταθεῖ ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ.

Ῥοδὴ δ'.

Ὁ Εἰρμὸς

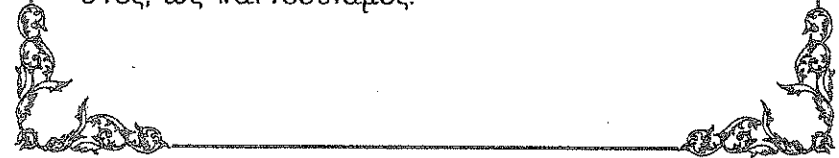
Ἐπὶ τῆς θείας φυλακῆς ὁ θεηγόρος Ἀββακούμ στίττω μεθ' ἡμῶν καὶ δεικνύτω φασφόρον Ἄγγελον διαπρυσίως λέγοντα· Σήμερον σωτηρία τῷ κόσμῳ ὅτι ἀνέστη Χριστὸς ὡς παντοδύναμος».

Τροπάρια

Ἦρσεν μὲν, ὡς διανοίξαν τὴν παρθενεύουσαν νιδύν, πέφινε Χριστὸς· ὡς βροτὸς δὲ ἄμνός προσηγόρευται· ἄμωμος δέ, ὡς ἄγευστος κιλίδος, τὸ ἡμέτερον Πάσχα· καὶ ὡς Θεὸς ἀληθής, τέλειος λέλεκται.

Ἦς ἐνιαύσιος ἄμνός, ὁ εὐλογούμενος ἡμῖν, στέφανος χριστὸς ἐκουσίως ὑπὲρ πάντων τέθυται, Πάσχα τὸ καθαρτήριο· καὶ αὐτὴς ἐκ τοῦ τάφου ὠραῖος δικαιοσύνης ἡμῖν ἔλαμψεν Ἥλιος.

Ἦ Θεοπάτωρ μὲν Δαυὶδ πρὸ τῆς σκιώδους κιβωτοῦ ἤλατο σκιρτῶν· ὁ λαὸς δὲ τοῦ Θεοῦ ὁ ἅγιος τὴν τῶν συμβόλων ἐκβασις ὀρῶντες εὐφρανθῶμεν ἐνθέως, ὅτι ἀνέστη Χριστὸς, ὡς παντοδύναμος.

Ὁ Εἰρμός.

Ἡ δ' ὥδη κάθε Κανόνος ἔχει ὡς πρότυπο τὴν δ' ὥδη τοῦ Ψαλμοῦ, ποὺ ἀναφέρεται στὴν προφητεία τοῦ προφήτου Ἀββακούμ. Ὁ εἰρμός ἀναφέρεται ῥητὰ στὴ δ' ὥδη.

φυλακὴ: (εἶναι ἡ σκοπιὰ). Στὸ 2ο κεφάλαιο τοῦ βιβλίου τοῦ Ἀββακούμ στὴν Π.Δ. ἀρχίζει ὁ προφήτης. *Ἐπὶ τῆς φυλακῆς μου στήσομαι καὶ ἐπιβήσομαι ἐπὶ πέτραν καὶ ἀποσκοπεύσω τοῦ ἰδεῖν τί λαλήσει ἐν ἐμοὶ (ἐννοεῖται) ὁ Κύριος ...*

θειγός: (θεολόγος, αὐτός, ποὺ λέγει -ἀγορεύει- περὶ Θεοῦ). Ἐδῶ ἡ φυλακὴ χαρακτηρίζεται **θεία**, γιατί εἶναι ἡ στάση, ποὺ παίρνει ὁ προφήτης, γιὰ νὰ ἰδεῖ τις ὁράσεις τοῦ Θεοῦ καὶ μαζί του κι ἐμεῖς γιὰ νὰ ἰδοῦμε τὸν Ἄγγελο, ποὺ ἀναγγέλλει τὴν Ἀνάσταση.

δεικνύτω: ἄς δείχνει. Εἶναι Προστακτικὴ Ἐνεστῶτος τοῦ ῥήμ. δείκνυμι (δείχνω).

φαισφόρον Ἄγγελον: Εἶναι Ἀντικείμενο τοῦ ῥήμ. δεικνύτω. Φαισφόρος εἶναι ὁ φωτοφόρος, αὐτός, ποὺ φέρνει τὸ φῶς, γιατί τὸ φῶς προέρχεται ἀπὸ θέμα φαισ, ποὺ ἔγινε φάος καὶ ὕστερα φῶς.

διαπρυσίως: Εἶναι ἐπίρρημα καὶ παράγεται εἴτε ἀπὸ τὸ ῥήμα διαπερῶ, ὅποτε σημαίνει διαπεραστικά, δυνατά, ὥστε νὰ ἀκούγεται καθαρὰ, εἴτε ἀπὸ τὴν πρόθεση διὰ καὶ τὸ πῦρ (φωτιά) κατὰ ἀναγραμματισμὸ (διαπρυσίως ἀντὶ διαπυρσίως), ὅποτε σημαίνει πολὺ θερμά, καυτά.

σήμερον σωτηρία: Ὅλη ἡ περίοδος ἀποτελεῖ Ἀντικείμενο τῆς Μετοχῆς λέγοντα. Ῥῆμα ἐννοεῖται τὸ ἐστί. Ἡ πρόταση, ποὺ ἀρχίζει μὲ τὸ ὅτι εἶναι αἰτιολογικὴ καὶ αἰτιολογεῖ γιατί σήμερα ὑπάρχει (γίνεται) σωτηρία στὸν κόσμο.

ὡς παντοδύναμος: Κι αὐτὴ ἡ ἔκφραση εἶναι συνεπτυγμένη αἰτιολογία (ἐπειδὴ εἶναι παντοδύναμος).

Τροπῆριο 1ο

πέφινε Χριστός: Τὸ πέφινε εἶναι δεύτερος Παρακείμενος τοῦ ῥήμ. φαίνω, ἔχει ὅμως σημασία μέσου, δηλ. ἐξηγεῖται ἔχει φανεί, φανερώθηκε.

Τὸ ἐπίθετο **ἄρσεν** εἶναι Κατηγορούμενο. Τὸ ἀναφορικὸ ἐπίρρημα ὡς ἔπρεπε νὰ εἶναι πρὶν ἀπὸ τὸ ἄρσεν. Μετάφραση τοῦ χωρίου : Ὁ Χριστὸς φανερώθηκε (στὸν κόσμο) ὡς ἀρσενικὸ παιδί, ποὺ ἀνοίγει (ἀπὸ μέσα) τὴν παρθενικὴ μήτρα. Ἡ **μηδὺς** (μήτρα) τῆς Παρθένου χαρακτηρίζεται **παρθελεύουσα** δηλ. διαρκῶς παρθένος. Μηδὺς λέγεται καὶ ἡ κοιλία. Βέβαια ὁ Χριστὸς βγήκε ἀπὸ τὴ μήτρα τῆς Παρθένου χωρὶς νὰ τὴ διανοίξει ἀλλὰ ὁ ὄρος χρησιμοποιοεῖται γενικὰ γιὰ τῆς γεννήσεις τῶν ἀνθρώπων καὶ ἰσοδυναμεῖ μὲ τὸ θγαίνω, γεννιέμαι.

Ὁ ποιητὴς ἀξιοποιεῖ στίχο τῆς Π.Δ. : Ἔξοδος ιψ' 2. *Πᾶν ἄρσεν μήτραν διανοίγον ἅγιον Θεῶ.* Αὐτὸς ὁ στίχος, ποὺ ἀποτελεῖ διάταξη τοῦ Μωσαϊκοῦ νόμου, ὁρίζει ὅτι τὸ πρῶτο ἀρσενικὸ παιδί ὀφείλει ἡ οἰκογένεια νὰ τὸ ἀφιερῶσει στὸ Θεό. Καὶ ὁ Χριστὸς γεννήθηκε ἔτσι, ὡς πρωτότοκος καὶ μόνος γιουός γι' αὐτὸ καὶ σύμφωνα μὲ τὸ νόμο ἀποτελεῖ θυσία πρὸς τὸ Θεό.

ὡς θροτός δὲ ἄμνος προσηγόρευται: (ὡς θνητὸς ἄνθρωπος, ὅπως γεννήθηκε, ὀνομάστηκε ἄμνος). Ἐνῶ ὡς πρωτότοκο ἀρσενικὸ θεωρεῖται ἅγιο καὶ ἀφιερωμένο στὸ Θεό.

προσηγόρευται: Εἶναι γ' ἐνικὸ πρόσωπο τοῦ παθητικοῦ Παρακειμένου προσηγόρευμαι τοῦ ῥήμ. προσαγορεύω (ὀνομάζω, ἀποκαλῶ). Ἄμνον προσηγόρευε τὸ Χριστὸ ὁ Ἰωάννης ὁ Βαπτιστής: *«Ἴδε ὁ ἄμνος τοῦ Θεοῦ».*

ἄμμος δὲ: (ἀπεγάδιαστος, ἀναμάρτητος). Εἶναι καὶ χαρακτηρίζεται ἄμμος.

ὡς ἄγευστος κιλίδος: Ἐχομε πάλι ἐδῶ συνεπτυγμένη αἰτιολογία (ἐπειδὴ δὲν ἔχει γευθεῖ, γνωρίσει, αἰσθανθεῖ κιλίδα ἁμαρτίας ἐπάνω του).

τὸ ἡμέτερον Πάσχα: Εἶναι παράθεση (ὁ ὁποῖος εἶναι τὸ δικό μας τὸ Πάσχα). Ἐδῶ κάνει ἀναφορὰ στὸ Πάσχα τῶν Ἑβραίων, κατὰ τὸ ὁποῖο ἔγινε στὴν ἀρχὴ καὶ συνεχίστηκε νὰ γίνεται σφαγὴ ἑνὸς ἄμνου καὶ μάλιστα χωρὶς κανένα σωματικὸ ἐλάττωμα. Αὐτὸ τότε συμβόλιζε τὸν ἄμωμον καὶ ἀκκλίδωτον Ἄμνον καὶ Σωτῆρα. Καὶ ἦρθε ὁ Χριστὸς ἔτσι, ὥστε νὰ πραγματώσει τὸ σύμβολο. Τὸ

Πάσχα τὸ δικό μας (τὸ ἡμέτερον) γίνεται μετὸν ἀληθινὸν Ἄμνόν, ποὺ μᾶς δίνεται μετὴ θεία Κοινωνία.

καὶ ὡς Θεὸς ἀληθῆς: Κι αὐτὸ εἶναι συνεπτυγμένη αἰτιολογικὴ πρόταση (ἐπειδὴ εἶναι Θεὸς ἀληθινός, τέλειος ἔχει λεχθεῖ, ἀποκληθεῖ, ὀνομασθεῖ). Ὁ τύπος λέλεκται εἶναι παθητικὸς Παρακείμενος τοῦ ῥήμ. λέγω (ὀνομάζω, καλῶ).

Τροπᾶριο 2ο

ὑπὲρ πάντων τέθυται: (γιὰ ὅλους ἐθυσιάστηκε).

ὡς ἐνιαύσιος ἄμνος: (σὰν χρονιάρικος ἄμνος).

στέφανος χρυστός: (καλὸς στέφανος, ὡραία σοδιά). Τὴν καλὴ σοδιά τὴν ὀνόμαζαν στέφανο, γιατί τὴ θεωροῦσαν βραβεῖο τῆς ἐργασίας.

ἐκουσίως: Εἶναι ἐπίρρημα καὶ σημαίνει θεληματικά. Ἀντίθετο: ἀκουσίως.

Πάσχαν τὸ καθαρτήριο: (τὸ Πάσχα ποὺ καθαρίζει ἀπὸ τὴν ἁμαρτία καὶ τὴ φθορά). Εἶναι παράθεση.

καὶ αὐθις ἐκ τοῦ τάφου ὡραῖος Ἥλιος: (καὶ πάλιν ἀπὸ τὸν τάφον ὡς ὡραῖος Ἥλιος ἔλαμψε σὲ μᾶς). Ὅπως, ὅταν γεννήθηκε ὁ Χριστός, στολίστηκε μετὰ τὰ ὑπερφυσικὰ φαινόμενα (ἄγγελοι, ἀστέρας, Μάγοι), ἔτσι καὶ πάλι (αὐθις) ἔλαμψε σὲ μᾶς μετὰ τὴν ἀνάστασή Του.

Τροπᾶριο 3ο

ὁ Θεοπάτωρ Δαυῖδ: Ὁ Δαυῖδ ἀποκαλεῖται Θεοπάτωρ ὡς πρόγονος τοῦ Χριστοῦ κατὰ σάρκα.

ἤλατο: (ἐπήδησε, ἐχόρευσε). Ἀναφέρεται στὸ περιστατικὸ τῆς περιφορᾶς τῆς κιβωτοῦ κατὰ τὴν ὁποία περιφορὰ ὁ Δαυῖδ ἐχόρευσε ἀπὸ τὴ χαρὰ του. Ἀποκαλεῖ τὴν κιβωτὸν **σκιώδη**, γιατί πράγματι ἡ κιβωτὸς ἦταν σκιώδης προτύπωση τῆς Ἐκκλησίας.

σκιρτῶν: Εἶναι Μετοχὴ τοῦ ῥήμ. σκιρτῶ. Δείχνει τὸν τρόπο τοῦ ἤλατο τοῦ Δαυῖδ (πήδημα μετὰ σκίρτημα σημαίνει χορὸν).

ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ ὁ ἅγιος: (ἐννοεῖται ἐμεῖς, ποὺ εἴμαστε ὁ λαὸς τοῦ Θεοῦ ὁ ἅγιος).

τὴν τῶν συμβόλων ἐκβασιν ὀρῶντες: (βλέποντας τὴν πραγματοποίησιν τῶν συμβόλων). Ἡ κιβωτὸς ἦταν σύμβολο καὶ ἐμεῖς τώρα βλέπομε τὰ συμβολιζόμενα.

εὐφρανθῶμεν ἐνθέως: (ὡς χαροῦμε θεϊκά). Τὸ εὐφρανθῶμεν εἶναι Ὑποτακτικὴ τοῦ παθητικοῦ Ἄορίστου κὺφρανθην τοῦ ῥήμ. εὐφραίνομαι. Συντακτικὰ εἶναι προτρεπτικὴ Ὑποτακτικὴ.

ὅτι ἀνέστη Χριστός: Εἶναι αἰτιολογικὴ πρόταση καὶ αἰτιολογεῖ γιατί μᾶς παρακινεῖ νὰ χαροῦμε.

ὡς παντοδύναμος: (ἐπειδὴ εἶναι παντοδύναμος). Ἀποτελεῖ συνεπτυγμένη αἰτιολογικὴ πρόταση.

Ἦδὴ ε΄.

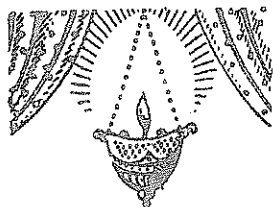
Ὁ Εἰρμός

Θρθρίσωμεν ὀρθρου βαθέος καὶ ἀντὶ μύρου τὸν ὕμνον προσοίσωμεν τῷ Δεσπότη, καὶ **Χ**ριστὸν ὀψόμεθα, δικαιοσύνης ἥλιον, πᾶσι ζωὴν ἀνατέλλοντα».

Τροπάρια.

Ἦν ἄμετρον σου εὐσπλαχνίαν οἱ ταῖς τοῦ Ἰησοῦ σειραῖς συνεχόμενοι δεδοκότες πρὸς τὸ φῶς ἠπειγόντο, Χριστέ, ἀγαλλομένῳ ποδὶ Πάσχα κροτοῦντες αἰώνιον.

Προσέλθωμεν λαμπαδιφόροι τῷ προϊόντι Χριστῷ ἐκ τοῦ μνήματος ὡς νυμφίῳ καὶ συνεχοροτάσωμεν ταῖς φιλεόρτοις τάξεσι Πάσχα Θεοῦ τὸ σωτήριον.

Ὁ Εἰρμός.

Ἦ ε΄ ἦδὴ ἀναφέρεται στὴν ε΄ ἦδὴ - πρότυπο τοῦ Ψαλτηρίου, ποὺ εἶναι ἡ προσευχὴ τοῦ Ἠσαΐα: *ἐκ νυκτὸς ὀρθρίζει τὸ πνεῦμά μου ...*

ὀρθρίσωμεν ὀρθρου βαθέος: (ὡς ξυπνήσωμε ἀπ' τὸν ὄρθρο τὸ βαθύ). Τὸ ὀρθρίσωμεν εἶναι ἀ' πληθυντικὸ πρόσωπο τῆς Ὑποτακτικῆς τοῦ Ἀορίστου ὀρθρίσα τοῦ ῥήμ. ὀρθρίζω (ξυπνῶ καὶ σπκῶνομαι πολὺ νωρὶς τὴν αὐγή). Εἶναι προτρεπτικὴ Ὑποτακτικὴ.

Τὸ **ὀρθρου βαθέος** εἶναι Γενικὴ τοῦ χρόνου. Ὁ ὀρθρος βαθύς εἶναι πολὺ πρὶν ἀπὸ τὸ ξημέρωμα.

καὶ ... προσοίσωμεν: Κι αὐτὴ εἶναι προτρεπτικὴ Ὑποτακτικὴ τοῦ Μελλοντος προσοίσω τοῦ ῥήματος προσφέρω.

Κανονικὰ ὁ Μέλλων δὲν ἔχει Ὑποτακτικὴ, ἀλλὰ ἐδῶ βρίσκεται σὲ θέση Ἀορίστου σὰν νὰ ἦταν προσενέγκωμεν τοῦ Ἀορίστου προσήνεγκον.

τῷ Δεσπότη: Εἶναι τὸ πρῶτο (ἔμμεσο) Ἀντικείμενο στὸ ῥήμα προσοίσωμεν. Τὸ 2ο (ἄμεσο) Ἀντικείμενο εἶναι τὸν ὕμνον.

καὶ Χριστὸν ὀψόμεθα: (καὶ θὰ ἰδοῦμε τὸ Χριστό). Τὸ ὀψόμεθα εἶναι Μέλλων τοῦ ῥήμ. ὀράω (ᾶ) (βλέπω).

Ἦ Μετοχὴ **ἀνατέλλοντα** εἶναι κατηγορηματικὴ, ὅπως εἶναι συνήθως μιὰ Μετοχὴ μετὰ ἀπὸ ῥήματα αἰσθήσεως (ὀρᾶω, ἀκούω, αἰσθάνομαι κλπ.) καὶ ἐξηγεῖται μὲ τὸ νὰ, (νὰ ἀνατέλλει). Ἦ Μετοχὴ ἀνατέλλοντα ἐδῶ εἶναι μεταβατικὴ καὶ ἔχει ὡς Ἀντικείμενα 1ο (ἔμμεσο) τὸ πᾶσι καὶ 2ο (ἄμεσο) τὸ **ζωὴν**. Ἦ ἔκφραση: **δικαιοσύνης ἥλιον** εἶναι παράθεση καὶ ἐξηγεῖται μὲ ἀναφορικὴ πρόταση (ὁ ὁποῖος εἶναι δικαιοσύνης ἥλιος). Ἐδῶ ἔχομε σχῆμα μεταφορᾶς.

Τροπάριο 1ο

Τὸ πρῶτο τροπάριο τῆς ε΄ ἦδὴς μᾶς μεταφέρει στὸ σκοτεινὸ τόπο τοῦ Ἰησοῦ, ὅπου οἱ νεκροὶ εἶδαν τὴν εὐσπλαχνία τοῦ Χριστοῦ νὰ εἰσορᾶ ὡς φῶς.

τὴν ἄμετρὸν σου εὐσπλαχνίαν: Εἶναι Ἀντικείμενο τῆς Μετοχῆς **δεδορκότες**. **Δέδορκα:** εἶναι Παρακείμενος με σημασία Ἐνεστώτος **δέρομαι**, ποὺ σημαίνει βλέπω, βλέπω με ζωηρὴ παρατήρηση.

Τὸ ῥῆμα τῆς προτάσεως εἶναι: ἠπείγοντο. Εἶναι Παρατατικός τοῦ ῥῆμ. **ἐπείγομαι**, ποὺ σημαίνει βιάζομαι, ἔρχομαι βιαστικά.

Ἐποκείμενο καὶ τῆς Μετοχῆς δεδορκότες καὶ τοῦ ῥῆμ. ἠπείγοντο εἶναι ἡ Μετοχὴ **οἱ συνεχόμενοι** μαζί με τὸ ἐννοούμενο ἄνθρωποι ἢ νεκροί. **Τὸ ῥῆμα συνέχομαι** σημαίνει δεσμεύομαι, σφίγγομαι, εἶμαι δεμένος. Ἡ **Δοτικὴ ταῖς τοῦ Ἰησοῦ σειραῖς** εἶναι ποιητικὸ ἢ ἀναγκαστικὸ αἴτιο (οἱ δεμένοι ἀπὸ τὰ δεσμὰ τοῦ Ἰησ.). **Σειραῖ** λέγονταν οἱ ἱμάντες, τὰ λουριά, τὰ σκοινιά.

Ἡ Δοτικὴ ἀγαλλομένῳ ποδὶ εἶναι Δοτικὴ τοῦ τρόπου (με χαρωπὸ τὸ πόδι, δηλ. με χαρωπὴ κίνηση).

Ἡ Μετοχὴ κροτοῦντες εἶναι τροπικὴ Μετοχὴ καὶ δείχνει με ποιὸν τρόπο ἔδειχναν οἱ νεκροὶ ὅτι ἀγαλλομένῳ ποδὶ ἔτρεχαν βιαστικά πρὸς τὸ φῶς τῆς εὐσπλαχνίας τοῦ Χριστοῦ: **κροτοῦντες Πάσχα αἰώνιον** (γιορτάζοντας, εὐφημῶντας με κρότους τὸ αἰώνιο Πάσχα).

Φαίνεται ὅτι ἀπὸ τέτοιες τολμηρὲς ποιητικὲς ἐκφράσεις δημιουργήθηκε τὸ ἔθιμο νὰ γιορτάζομε τὸ Πάσχα με κροτίδες καὶ βεγγαλικά.

Τροπᾶριο 2ο

Σ' αὐτὸ τὸ τροπᾶριο ὁ ποιητὴς προτρέπει ἐμᾶς τοὺς ἀκροατὲς καὶ συνεορταστὲς του νὰ πλησιάσομε κρατῶντας λαμπάδες (**λαμπαδιφόροι**) τὸ Χριστό, ποὺ ἔρχεται (ἢ βγαίνει) ἀπὸ τὸ μνήμα.

προϊόντι: Δοτικὴ τῆς Μετοχῆς τοῦ ῥῆμ. **πρόεμι** (ἀπὸ τὸ **πρὸ** καὶ ῥῆμα **εἶμι**) ἢ **προέρχομαι**. Συντακτικὰ ἀποτελεῖ ἐπιθετικὸ προσδιορισμὸ στὸ **Χριστῷ**, ποὺ εἶναι Ἀντικείμενο τοῦ ῥῆμ. **προσέλθωμεν**.

Τὸ ὡς νυμφίῳ εἶναι παραβολικὴ ἔκφραση ὡς κατηγορηματικὸς προσδιορισμὸς (ὡσάν πρὸς νυμφίον).

συνεορτάσωμεν: Εἶναι προτροπικὴ Ὑποτακτικὴ ὅπως καὶ τὸ **προσέλθωμεν** (ὡς γιορτάσομε μαζί). **Τὸ ῥῆμα συνεορτάσωμεν**, ἐπειδὴ ἔχει ὡς πρῶτο συνθετικὸ τὴν πρόθεση **σύν** παίρνει ἔμμεσο Ἀντικείμενο σὲ Δοτικὴ πτώση **τοῖς φιλεόρτοις τάξεσι**. **Τὸ ἄμεσο Ἀντικείμενο** εἶναι **τὸ Πάσχα Θεοῦ τὸ σωτήριο**.

Οἱ ἀναμμένες λαμπάδες στὴν πρὸ Χριστοῦ ἐποχὴ ἦταν ἔθιμο τοῦ γάμου. Κατὰ τὴν ἁγίαν Ἀνάσταση, ἐπειδὴ παρομοιάζομε τὸ Χριστὸ με νυμφίον χαρωπὸ, οἱ λαμπάδες παίρνουν συμβολικὸ χαρακτῆρα.

᾿Ωδὴ ς΄.

᾿Ο Εἰρμός

Κατῆλθες ἐν τοῖς κατωτάτοις τῆς γῆς καὶ συνέτριψας μοχλοὺς αἰωνίους, κατόχους πεπεδημένων, Χριστέ, καὶ τριήμερος, ὡς ἐκ κήτους Ἰωνᾶς, ἐξανέστεις τοῦ τάφου.

Τροπάρια

Κυλάξας τὰ σήμαντρα σῶα, Χριστέ, ἐξηγέρθεις τοῦ τάφου, ὁ τὰς κλεῖς τῆς Παρθένου μὴ λυμνάμενος ἐν τῷ τόκῳ σου, καὶ ἀνέωξας ἡμῖν Παραδείσου τὰς Πύλας.

Κῶτέρ μου τὸ ζῶν τε καὶ ἄθυτον ἱερεῖον, ὡς Θεός, σεαυτὸν ἐκουσίως προσαγαγὼν τῷ Πατρὶ συνανέστεις παγγενῆ τὸν Ἀδὰμ ἀναστάς ἐκ τοῦ τάφου.

᾿Ο Εἰρμός.

᾿Ο εἰρμός τῆς ς΄ ᾠδῆς μᾶς ξαναφέρνει τὸ πλάνο τῆς καθόδου τοῦ Χριστοῦ στὸν ᾿Αδν. Καὶ μὲ τὸ περιεχόμενο καὶ μὲ τὸ ὄφος του ἀποτελεῖ ἓνα ἐμβατήριο.

κατῆλθες ... καὶ συνέτριψας: (κατέβηκες καὶ συνέτριψες). ᾿Αντικείμενο τοῦ ῥήμ. συνέτριψας εἶναι τὸ **μοχλοὺς αἰωνίους**. Μοχλοὺς ἐννοεῖ τὰ μάνταλα, ποὺ ἔκλειναν τὶς πύλες τοῦ ᾿Αδν, μιὰ εἰκόνα ἀπὸ τὶς ἐπίγειες φυλακές.

᾿Αποκαλεῖ τοὺς μοχλοὺς αἰωνίους, ἐνῶ στὴν πραγματικότητα δὲν ἦταν, ἀφοῦ κάποτε τὶς συνέτριψε ὁ Χριστός, γιὰ αὐτὴ τὴν αἴσθησι εἶχαν οἱ πρὸ Χριστοῦ ἄνθρωποι.

Γιὰ νὰ κάνει ἐντονότερη τὴν αἴσθησι τῶν μοχλῶν, ποὺ κρατοῦσαν τοὺς νεκροὺς φυλακισμένους, προσθέτει τὴν παράθεσι **κατόχους πεπεδημένων**.

Ἡ Μετοχὴ πεπεδημένων εἶναι Μετοχὴ παθητικοῦ Παρακειμένου τοῦ ῥήμ. πεδάω (ᾠ), ποὺ σημαίνει κρατῶ δεμένον, ἀκίνητον κάποιον ἢ κάποιους. Συντακτικὰ ἡ Γενικὴ πεπεδημένων εἶναι Γενικὴ ἀντικειμενικὴ.

καὶ τριήμερος: (σὲ τρεῖς μέρες). ᾿Αποτελεῖ ἐπιρρηματικὸ Κατηγορούμενο.

ἐξανέστεις τοῦ τάφου: Τὸ ῥῆμα ἐξανέστεις εἶναι ᾿Αόριστος β΄ τοῦ ῥήμ. ἐξανίσταμαι (ἀνασταίνομαι). Συντάσσεται μὲ Γενικὴ, ποὺ ἐξηγεῖται μὲ τὸ **ἀπό**.

ὡς ἐκ κήτους Ἰωνᾶς: (ἐννοεῖται) ἐξανέστη. Εἶναι παραβολικὴ ἔκφρασι: ὅπως ἀπὸ τὸ κῆτος (ξεσπκώθηκε, βγήκε) ὁ Ἰωνᾶς. Κῆτος ὀνομάζεται τὸ μεγάλο ψάρι.

᾿Αναφέρεται στὸ γεγονός τῆς ἐξόδου τοῦ Ἰωνᾶ ἀπὸ τὸ κῆτος, ποὺ τὸν εἶχε καταπιεῖ, γιὰ εἶναι εἰρμός τῆς ς΄ ᾠδῆς καὶ ἔχει ὡς πρότυπο τὴν ς΄ ᾠδὴ τοῦ Ψαλτηρίου, ποὺ εἶναι ἡ προσευχὴ τοῦ Ἰωνᾶ.

Τροπάριο 1ο

Τὸ πρῶτο τροπάριο συνδυάζει τὴν ἀνάστασι τοῦ Κυρίου μὲ τὴν ὑπὲρ φύσιν κύνησι τῆς Παρθένου.

σήμαντρα: Ἦταν οἱ σφραγίδες, ποὺ ἔβαλαν οἱ Ἑβραῖοι στὸν τάφο τοῦ Κυρίου, γιὰ νὰ ἀσφαλιστοῦν ἀπὸ κλοπὴ τοῦ σώματος.

φυλάξας τὰ σήμαντρα σῶα: Ἐδῶ ὁ ποιητὴς ὑπονοεῖ ὅτι ὁ Χριστὸς ἀναστήθηκε καὶ βγήκε ἀπὸ τὸν τάφο χωρὶς νὰ ἀνοίξει ὁ τάφος. Ὑστερὰ ἀνοίχτηκε, γιὰ νὰ διαπιστώσουν οἱ γυναῖκες καὶ οἱ μαθητὲς ὅτι πράγματι ἀναστήθηκε. Τὸ ἀναστημένο σῶμα τοῦ Κυρίου δὲν δεσμεύονταν ἀπὸ φυσικοὺς νόμους. Ἔτσι σὲ λίγες μέρες θὰ περάσει στὸ ὑπερῶν, ὅπου ἦσαν συνηγμένοι οἱ μαθηταί, τῶν θυρῶν κεικλεισμένων, δηλ. παρ' ὅλον ποὺ οἱ πόρτες ἦταν κλειστές.

Αὐτὸ τὸ θαῦμα τῆς ἐξανάστασης καὶ ἐξόδου τοῦ Κυρίου ἀπὸ τὸν τάφο ἔχει καὶ τὸ προηγούμενο παρόμοιο. Εἶναι ἡ κατὰ σάρκα γέννησή του ἀπὸ τὴν Παρθένο χωρὶς φθορὰ τῆς παρθενίας της.

ὁ τὰς κλεῖς τῆς Παρθένου μὴ λυμνάμενος: Ὀνομάζει τὴν παρθενία τῆς Θεοτόκου κλεῖς (κλειδιά). Ἡ Μετοχὴ λυμνάμενος εἶναι συντακτικὰ ἐπιθετικὴ (ἢ ἀναφορικὴ) Μετοχὴ καὶ Γραμματικὰ Μετοχὴ Ἀορίστου ἐλυμνάμην τοῦ ῥήμ. λυμαίνομαι (καταστρέφω).

ἐν τῷ τόκῳ σου: (ὅταν γεννήθηκαν).

καὶ ἀνέψας ἡμῖν Παραδείσου τὰς πύλας: (ἀνοίξες γιὰ χάρι μὴ τις πύλες τοῦ Παραδείσου). Τὸ ἀνέψας εἶναι Ἀόριστος τοῦ ῥήμ. ἀνοίγω καὶ ἔχει ὡς Ἀντικείμενο τὰς πύλας. Τὸ ἡμῖν εἶναι Δοτικὴ χαριστικὴ.

Τροπάριο 2ο

Καὶ στὸ δεῦτερο τροπάριο τῆς ς' ᾠδῆς ὁ ποιητὴς ἀπευθύνεται πρὸς τὸν Σωτῆρα καὶ τὸν ἀποκαλεῖ **ζῶν καὶ ἄθυτον ἱερεῖον** (ζωντανὸ καὶ ἀθυσίαστο ἱερὸ σφάγιο), γιὰ τὴν ἔτσι τὸν εἶδαν μετὰ τὴν ἀνάστασι οἱ ἄνθρωποι. Ἐνῶ εἶχε θυσιασθεῖ καὶ εἶχε πεθάνει καὶ ἐτάφη, μὲ τὴν ἀνάστασι ἦταν ἱερὸ σφάγιο, ποὺ ἦταν πάλι ζῶν καὶ ἄθυτον.

Καὶ αὐτὸ συνέβη, γιὰ τὴν εἶναι Θεὸς (ὡς Θεός).

Ὁ Κύριος προσέφερε τὸν ἑαυτό του (**προσίγαγε**) στὸν Πατέ-

ρα **ἐκουσίως** καὶ ἔτσι ὁ Χριστὸς καὶ θυσιάστηκε καὶ εἶναι ζωντανὸς καὶ ἀθυσίαστος πιά ὡς ἀναστημένος.

Μ' αὐτὴ τὴ θυσιαστικὴ πράξη σου, Χριστέ, ἀνέστησες μαζί σου (**συνανέστησας**) **παγγενῆ τὸν Ἀδάμ**, τὸν Ἀδὰμ μὲ ὅλο τὸ γένος του, δηλ. ὅλη τὴν ἀνθρωπότητα, ἀφοῦ ἀναστήθηκες ἀπὸ τὸν τάφο.

Ῥδὴ ζ.

Ὁ Εἰρμός

Ῥ Παῖδας ἐκ καμίνου ῥυσάμενος γενόμενος ἄνθρωπος πάσχει ὡς θνητός καὶ διὰ πάθους τὸ θνητὸν ἀφθαρσίας ἐνδύει εὐπρέπειαν, ὁ μόνος εὐλογητός τῶν Πατέρων, Θεὸς καὶ ὑπερένδοξος».

Τροπάρια.

Ῥ γυναῖκες μετὰ μύρων θεόφρονες ὀπίσω σου ἔδραμον· ὃν δὲ ὡς θνητὸν μετὰ δακρῶν ἐξήτουν, προσεκύνησαν χαίρουσαι ζῶντα Θεόν, καὶ Πάσχα τὸ μυστικὸν σοῖς, Χριστέ, Μαθηταῖς εὐηγγελίσαντο.

Ῥ ἀνάτου ἐορτάζομεν νέκρωσιν, Ἰδοὺ τὴν καθαίρεσιν, ἄλλης βιοτῆς τῆς αἰωνίου ἀπαρχίν, καὶ σκιρτῶντες ὑμνοῦμεν τὸν αἴτιον, τὸν μόνον εὐλογητὸν τῶν Πατέρων, Θεὸν καὶ ὑπερένδοξον.

Ῥ ὅντως ἱερά καὶ πανέορτος αὐτὴ ἡ σωτήριος νύξ καὶ φωταυγίς, τῆς λαμπροφόρου ἡμέρας τῆς ἐγέρσεως οὐσα προάγγελος, ἐν ἡ τὸ ἄχρονον φῶς, ἐκ τοῦ τάφου σωματικῶς πᾶσιν ἐπέλαμψεν.

Ὁ Εἰρμός.

Ὁ εἰρμός τῆς ζ ῥδῆς ἔχει ἀπήχησιν τῆς ζ ῥδῆς τοῦ Ψαλτηρίου, ποὺ εἶναι ἡ προσευχὴ τῶν Τριῶν Παίδων μέσα στὴν κάμινον τοῦ Ναβουχοδονόσορος. Ὁ ποιητὴς ἐπισημαίνει τὴν ἀσύλληπτην ἀντίθεσιν μεταξὺ τοῦ δυνατοῦ Θεοῦ, ποὺ σώζει τοὺς Παῖδας ἀπὸ τῆ φλόγα τῆς καμίνου καὶ τοῦ ἴδιου, ποὺ, **γενόμενος ἄνθρωπος πάσχει ὡς θνητός** (ἀφοῦ ἐγίνε ἄνθρωπος ὑποφέρει καὶ κακοπαθαίνει ὡς θνητός τώρα καὶ ὄχι ὡς Θεός).

Στὴ συνέχεια ἐπισημαίνεται τὸ ἀποτέλεσμα (καὶ ὁ σκοπὸς) αὐτῆς τῆς θυσίας τοῦ Χριστοῦ: **διὰ πάθους τὸ θνητὸν ἐνδύει εὐπρέπειαν** (μὲ τὸ πάθος του ὁ Χριστὸς ντύνει τὸ θνητὸ τῆς θεανθρώπινης φύσης του ἄρα καὶ ὅλους τοὺς θνητοὺς μὲ τὴν εὐπρέπειαν, δηλ. μὲ τὴν ἀνώτερη ἀξία τῆς ἀφθαρσίας).

Τὸ ἐφύμνιον: **Ὁ μόνος εὐλογητός τῶν Πατέρων**, ποὺ κλείνει καὶ τὸν εἰρμὸ καὶ τὸ δεύτερο τροπάριο, δείχνει τὸ συσχετισμὸ τῆς ῥδῆς μὲ τὴ ζ ῥδῆ τοῦ Ψαλτηρίου.

Τροπάριο 1ο

Τὸ πρῶτο τροπάριο ἀναφέρεται στὶς **θεόφρονες γυναῖκες**, ποὺ εἶχαν θεϊκὸ φρόνημα, σκέψη καὶ γι' αὐτὸ ἔτρεξαν πίσω ἀπὸ τὸ Χριστὸ καὶ στὶς ἄλλες φάσεις τοῦ θείου δράματος καὶ στὸν ἐνταφιασμὸ του. Αὐτὲς μὲ μύρα ἔτρεξαν στὸ Χριστὸ μὲ δάκρυα στὰ μάτια, γιὰ τὸν θεωροῦσαν θνητό. Καὶ αὐτόν, ποὺ ζητοῦσαν νὰ τὸν εὗρουν **ὡς θνητόν**, τὸν προσεκύνησαν χαρούμενες ὡς ζωντανὸ Θεό. **Καὶ τὸ μυστικὸ Πάσχα αὐτὲς εὐαγγελίστικαν** (ἀνήγγειλαν) στοὺς Μαθητὲς.

Τροπάριο 2ο

Στὸ δεύτερο τροπάριο ἔχομε μιὰ ὑψηλὴ θριαμβικὴ ὁμολογία τῶν πιστῶν γιὰ τὸ νόημα τῆς ἐορτῆς.

Θανάτου ἐορτάζομεν νέκρωσιν: Μὲ ἓνα ὀξύμωρο σχῆμα καὶ βάζοντας τὸ ῥῆμα ἐορτάζομεν ἀνάμεσα σὲ δυὸ ἀρνητικὲς λέξεις

(θανάτου και νέκρωσιν) κάνει μιὰ ὑπερρεαλιστικὴν ἔκφραση.

Ἀντικείμενα τοῦ ῥήμ. ἐορτάζομεν εἶναι οἱ τρεῖς Αἰτιατικὲς: νέκρωσιν, καθάρσιν, ἀπαρχίν. Ἀπαρχὴ εἶναι ἡ πρώτη ἐκκίνηση. Ὁ θρίαμβος τῆς Ἀναστάσεως δὲν εἶναι γεγονός, ποὺ περιορίζεται σ' αὐτὴ καὶ μόνο τὴν ἀνάστασιν. Ἀπ' αὐτὴν ἀρχίζει μιὰ ἄλλη καινούργια ζωὴ.

καὶ σκιρτῶντες ὑμνοῦμεν τὸν αἴτιον: (καὶ χορεύοντας πηδῶντας ἀπ' τῆ χαρὰ μας ὑμνοῦμε τὸν αἴτιον αὐτῆς τῆς νίκης). Τὰ ὑπόλοιπα τὸν μόνον εὐλογητὸν τῶν Πατέρων, ἀποτελοῦν παράθεσιν στὸν αἴτιον. Ὁ ὁποῖος εἶναι ὁ μόνος εὐλογητός...

Τροπᾶριο 3ο

Στὸ τρίτο τροπᾶριο ὁ ποιητὴς ἀναφέρεται στὴ νύχτα τῆς Ἀναστάσεως καὶ τὴ χαρακτηρίζει σωτήριον καὶ φωταυγῆ (αὐτὴν, ποὺ λάμπει ἀπὸ φῶς).

Ἡ Μετοχὴ οὖσα εἶναι ἀναφορικὴ καὶ ἐξηγεῖται: ἡ ὁποία εἶναι Ὑποκείμενο τῆς Μετοχῆς εἶναι ἡ νύξ. Τὸ προάγγελος εἶναι τὸ Κατηγορούμενο. Ἡ νύχτα αὐτὴ εἶναι προάγγελος τῆς λαμπροφύρου ἡμέρας τῆς ἐγέρσεως. Τὸ ἡμέρας εἶναι Γενικὴ ἀντικειμενικὴ. Ἡ νύχτα προαναγγέλλει τὴν ἡμέρα. Ἔν ἡ .. ἐπέλαμψεν: ἀναφορικὴ πρότασις.

Ἡ νύχτα τῆς Ἀναστάσεως μὲ τὰ πολλὰ φῶτα προαναγγέλλει τὴν ἡμέραν τῆς ἐγέρσεως, γιατί ἡ ἡμέρα, ποὺ θὰ ἀρχίσει μὲ τὸ ξημέρωμα εἶναι ἡ ἡμέρα τῆς ἐγέρσεως.

Κατ' αὐτὴν τὴν ἡμέραν τὸ ἄχρονο φῶς, δηλ. ὁ Χριστός, ποὺ εἶναι ἄχρονος, ἔλαμψε πάνω σὲ ὄλους, δηλ. ἀποκαλύφθηκε σὲ ὄλους ἐκ τάφου σωματικῶς (ἀπὸ τὸν τάφο μὲ τὸ σῶμά του).

Ῥοδὴ n'.

Ὁ Εἰμὸς

Ἡ ὕψις ἡ κλητὴ καὶ ἀγία ἡμέρα, ἡ μία τῶν Σαββάτων, ἡ βασιλὶς καὶ κυρία, ἐορτῶν ἐορτῆ καὶ πανηγυρὶς ἐστὶ πανηγύρῳ, ἐν ἡ εὐλογοῦμεν Χριστὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

Τροπᾶρια

Ἡ εὐτε τοῦ καινοῦ τῆς ἀμπέλου γεννήματος, τῆς θείας εὐφροσύνης, ἐν τῇ εὐσήμῳ ἡμέρα τῆς ἐγέρσεως, βασιλείας τε Χριστοῦ κοινωνήσωμεν, ὑμνοῦντες αὐτὸν ὡς Θεὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ἡ ἴρον κύκλω τοὺς ὀφθαλμούς σου, Σιών, καὶ ἴδε· ἰδοὺ γὰρ ἠκασί σοι, θεοφεγγεῖς ὡς φωστῆρες, ἐκ δυσμῶν καὶ βορρᾶ καὶ θαλάσσης καὶ ἑώας τὰ τέκνα σου, ἐν σοὶ εὐλογοῦντα Χριστὸν εἰς τοὺς αἰῶνας.

Ἡ ἄτερ παντοκράτορ καὶ Λόγε καὶ Πνεῦμα, τρισὶν ἐνιζομένη, ἐν ὑποστάσει φύσις, ὑπερούσιε καὶ ὑπέρθεε, εἰς σὲ θεβαπτίσαμεθα καὶ σὲ εὐλογοῦμεν εἰς πάντα τοὺς αἰῶνας.

Ὁ Εἰρμός.

Ὁ εἰρμός τῆς ν' ᾠδῆς ἀναφέρεται κι αὐτὸς στὴν ἡμέρα τῆς μεγάλης γιορτῆς τῆς Ἀναστάσεως. Τὴν ὀνομάζει **μῖαν τῶν Σαββάτων**, γιατί Σάββατα ὀνόμαζαν οἱ Ἑβραῖοι ὀλόκληρη τὴν ἑβδομάδα καὶ ἡ μία τῶν Σαββάτων ἦταν ἡ πρώτη τῆς ἑβδομάδας, ποὺ οἱ χριστιανοὶ τὴν ὀνόμασαν Κυριακὴ.

ἡ κλητὴ καὶ ἁγία ἡμέρα: (ἡ ὀνομαστὴ καὶ ἁγία ἡμέρα).

ἡ βασιλὶς καὶ κυρία: Ἐδῶ προσωποποιεῖται ἡ ἡμέρα καὶ ὀνομάζεται βασίλισσα, ὥστε νὰ κυριαρχεῖ πάνω στὶς ἄλλες ἡμέρες.

ἐορτῶν ἐορτὴ καὶ πανήγυρις πανηγύρεων: Εἶναι ἔκφραση μεγεθυντικὴ, γιὰ νὰ δείξει τὸ μεγαλεῖο τῆς ἡμέρας αὐτῆς.

ἐν ἧ εὐλογοῦμεν: Εἶναι ἀναφορικὴ πρόταση. Κατ' αὐτὴ τὴν ἡμέρα εὐλογοῦμε τὸ Χριστὸ γιὰ ὅλους τοὺς αἰῶνες.

Τὸ ἐφύμνιο εὐλογοῦμε **Χριστὸν εἰς τοὺς αἰῶνας** εἶναι ἡ ἀπήχηση τῆς πρότυπης ν' ᾠδῆς τοῦ Ψαλτηρίου, ποὺ ἀποτελεῖται ἀπὸ τὸν δοξαστικὸ ὕμνο τῶν Τριῶν Παίδων.

Τροπᾶριο 1ο

Στὸ πρῶτο τροπᾶριο τῆς ν' ᾠδῆς ὁ ποιητὴς μᾶς προσκαλεῖ νὰ κοινωνήσουμε ἀπὸ τὸ καινούργιο κρασί. Τὸ **καινὸν γέννημα τῆς ἀμπέλου** εἶναι τὸ κρασί, ποὺ ἔγινε αἷμα τοῦ Κυρίου καὶ γι' αὐτὸ εἶναι καινόν, γιατί γιὰ πρώτη φορὰ ἔχομε τέτοια μετουσίωση.

τῆς θείας εὐφροσύνης: (ποὺ εἶναι θεία ἀπόλαυση, χαρὰ). Εἶναι παράθεση καὶ ἐξηγεῖται μὲ ἀναφορικὴ πρόταση.

ἐν τῇ εὐσήμεν ἡμέρᾳ τῆς ἐγέρσεως: (κατὰ τὴ σπουδαία καὶ ξεχωριστὴ ἡμέρα τῆς Ἀναστάσεως).

Βασιλείας τε Χριστοῦ κοινωνήσωμεν: Στὸ δεῦτε ἀκολουθεῖ ἡ Γενικὴ τοῦ καινοῦ τῆς ἀμπέλου γεννήματος χωρὶς νὰ ἀναφέρεται τὸ ἐννοούμενο κοινωνήσωμεν (ἐλάτε νὰ κοινωνήσουμε ἀπὸ τὸ καινούργιο κρασί). Στὸ δεύτερο μέλος (Βασιλείας τε Χριστοῦ κοινωνήσωμεν) ἀναφέρεται τὸ κοινωνήσωμεν κι ἔτσι ἐννοεῖται καὶ στὴν πρώτη ἔκφραση μὲ τὸ ἀρχικὸ δεῦτε. Ὁλοκληρωμένη ἢ διπλὴ ἔκφραση εἶναι ἔτσι: δεῦτε κοινωνήσωμεν τοῦ και-

νοῦ τῆς ἀμπέλου γεννήματος βασιλείας τε Χριστοῦ. Ἔτσι δηλώνεται ὅτι ἡ θεία Κοινωνία ἀποτελεῖ καὶ μετοχὴ στὴ βασιλεία τοῦ Χριστοῦ.

ὕμνοῦντες αὐτόν: Ὅλη αὐτὴ ἡ μετοχὴ μας στὴ βασιλεία τοῦ Θεοῦ συνοδεύεται ἀπὸ τὸν ὕμνο μας, γιατί ἡ προσέγγιση τοῦ Θεοῦ μᾶς κάνει σὰν τοὺς ἀγγέλους, ποὺ ἀκατάπαυστα ὕμνοῦν τὸ Θεό.

ὡς Θεὸν εἰς τοὺς αἰῶνας: Τὸν ὕμνοῦμε τὸ Χριστὸ ὡς Θεόν, δηλ. μὲ τὴν Ὁρθόδοξη θεολογία. Συγχρόνως ἡ ἔκφραση οἰκονομεῖ καὶ τὸ ἐφύμνιο τροπαρίου τῆς ν' ᾠδῆς.

Τροπᾶριο 2ο

Στὸ δεύτερο τροπᾶριο ὁ ποιητὴς ἀπευθύνεται πρὸς τὴ Σιών, τὴ Σιών πλέον ὄχι ὡς κέντρο τοῦ παλαιοῦ Ἰσραὴλ ἀλλὰ τοῦ νέου Ἰσραὴλ, ποὺ εἶναι οἱ πιστοὶ τῆς χριστιανικῆς κοινωνίας. Ὅπως κατὰ τὶς μεγάλες ἐορτὲς τοῦ Ἑβραϊκοῦ ἐορτολογίου ἔρχονταν γιὰ προσκύνηση οἱ Ἑβραῖοι τῆς διασπορᾶς στὴν Ἱερουσαλήμ, ἔτσι καὶ ἀργότερα οἱ χριστιανοὶ κατὰ τὴν ἐορτὴ τοῦ Πάσχα συνέρρεαν ἀκόμη, γιὰ νὰ ἐπισκεφθοῦν τὴ μπέτρα τῶν Ἐκκλησιῶν, ποὺ συμβολίζει τὴν ἴδια τὴν Ἐκκλησία. Σιών εἶναι τὸ παλιὸ ὄνομα τῆς Ἱερουσαλήμ.

ἄρον κύκλω τοὺς ὀφθαλμούς σου, Σιών: (σῆκωσε καὶ στρέψε γύρω-γύρω τὰ μάτια σου, Σιών). Τὸ Ἄρον εἶναι Προστακτικὴ τοῦ Ἀορίστου ἤρα τοῦ ῥήμ. αἴρω (σπκῶνω).

καὶ ἴδε: (καὶ δές).

ἰδοὺ γὰρ ἤκασί σοι: (γιατὶ νά, σοῦ ἔχουν ἔρθει). Ἦκα εἶναι Ἀόριστος τοῦ ῥήμ. ἤκω (ἔχω ἔρθει). Τὸ ἤκα ἐπειδὴ τελειώνει σὲ κα γίνεται αἰσθητὸ καὶ ὡς τύπος Παρακειμένου. Ἄλλωστε καὶ ὁ Ἐνεστῶς ἤκω ἔχει σημασία Παρακειμένου. Τὸ σοι εἶναι Δοτικὴ χαριστικὴ.

θεοφεγγεῖς ὡς ἀστέρες: Μὲ ἀστέρες, ποὺ φέγγουν ἀπὸ φῶς τοῦ Θεοῦ, παρομοιάζει τοὺς πιστοὺς ὁ ποιητὴς.

ἐκ δυσμῶν καὶ βορρᾶ καὶ θαλάσσης καὶ ἑψας τὰ τέκνα σου: Χωροταξικὰ ἐδῶ ἐννοεῖται ἡ Ἱερουσαλήμ, ἡ ὁποία ἔχει τὴ θάλασσα στὰ νότια (Ἐρυθρὰ θάλασσα). Ἑψα εἶναι ἡ ἀνατολὴ ἀπὸ τὸ οὐσιαστικὸ ἕως, ποὺ σημαίνει ἀνατολή.

Οἱ πιστοὶ ὀνομάζονται τέκνα τῆς Ἐκκλησίας, γιατί ἡ Ἐκκλησία γεννᾷ μὲ τὸ ἅγιο Βάπτισμα τοὺς καινούργιους ἀνθρώπους.

Τὸ ἐφύμνιο πάλι οἰκονομεῖται νὰ εἶναι τὸ ἴδιο μὲ τὴν τροπικὴ Μετοχὴ εὐλογοῦντα. Τὸ ἐν σοὶ ἐξηγεῖται: μέσα σὲ σένα, ἢ μὲ σένα, δηλ. μὲ τὴ μεσολάβησή σου.

Τροπάριο 3ο

Στὸ τρίτο τροπάριο τῆς ν' ᾠδῆς, ὁ ποιητὴς ἀπευθύνεται στὸν ἴδιο τὸν Τριαδικὸ Θεὸ καὶ ὀνοματίζει τὶς τρεῖς ὑποστάσεις μὲ τὶς προσφωνήσεις Κλητικὲς πτώσεις: Πάτερ Λόγε καὶ Πνεῦμα.

παντοκράτορ: Γράφεται μὲ ο, γιατί εἶναι Κλητικὴ πτώση.

τρισὶν ἐνιζομένη ἐν ὑποστάσεσι φύσις: Ἡ συντακτικὴ σειρὰ εἶναι: φύσις ἐνιζομένη ἐν τρισὶν ὑποστάσεσι: φύσις - Θεοῦ, ποὺ νοεῖται ὡς μία (ἐνιζομένη) μὲ τρεῖς ὑποστάσεις.

ὑπερούσιε καὶ ὑπέρθεε: Ὁ Θεὸς εἶναι πέρα ἀπ' αὐτό, ποὺ ὀνομάζουμε οὐσία. Τὸ ὑπέρθεε εἶναι διακοσμητικὸς πλεονασμὸς.

εἰς σὲ βεβαπτίσαμεθα: Ὑπενθυμίζει τὸ βάπτισμα ὁ ποιητὴς, γιατί πολλοὶ χριστιανοὶ βαπτίζονταν παραμονὲς τοῦ Πάσχα, γιὰ νὰ τὸ γιορτάσουν ὡς πιστοὶ πλέον. Ὁ τύπος βεβαπτίσαμεθα εἶναι Παρακείμενος τοῦ βαπτίζομαι.

καὶ σὲ εὐλογοῦμεν: Καὶ πάλι βρίσκει τὴ συντακτικὴ αἰτία, γιὰ νὰ βάλει τὸ γνωστὸ ἐφύμνιο.

ᾠδὴ θ'.

Ὁ Εἰρμὸς

Ὁ ωτίζου, φωτίζου, ἡ νέα Ἱερουσαλήμ· ἡ γὰρ δόξα Κυρίου, ἐπὶ σὲ ἀνέτειλε. Χόρευε νῦν καὶ ἀγάλλου, Σιών· σὺ δὲ ἀγνή, τέρπου, Θεοτόκε, ἐν τῇ ἐγέρσει τοῦ τόκου σου.»

Τροπάρια.

Ὁ "θείας! ὦ φίλις! ὦ γλυκυτάτης σου φωνῆς· μεθ' ἡμῶν ἀψευδῶς γὰρ ἐπηγγείλω ἔσεσθα, ἕως μέχρι τερμάτων αἰῶνος, Χριστέ· ἢ οἱ πιστοὶ ἄγκυραν ἐλπίδος, κατέχοντες ἀγαλλόμεθα.

Ὁ Ἱ Πάσχα τὸ μέγα καὶ ἱερώτατον, Χριστέ· ὦ Σοφία καὶ Λόγε τοῦ Θεοῦ καὶ δύναμις· διδου ἡμῖν ἐκτυπώτερον σοῦ μετασχεῖν ἐν τῇ ἀνεσπέρῳ ἡμέρᾳ τῆς βασιλείας σου.

Ὁ Εἰρημός.

Ὁ εἰρημός τῆς θ' ᾠδῆς ἐξηγεῖ καθαρά ὅτι ἡ Ἱερουσαλήμ (ἢ Σιών), ποῦ ἀναφέρει ὁ Κανὼν, εἶναι ἡ χριστιανικὴ Ἱερουσαλήμ, δηλ. ἡ Ἐκκλησία, ποῦ ἐγκαινιάστηκε στὴν Ἱερουσαλήμ μετὰ τὴν Πεντηκοστή. Ὁ εἰρημός καταλήγει στὴ Θεοτόκο, γιατί πάντοτε ἡ θ' ᾠδὴ συνδυάζεται μετὰ τὴ θ' ᾠδὴ τοῦ Ψαλτηρίου, ποῦ εἶναι ᾠδὴ τῆς Θεοτόκου.

Φωτίζου, φωτίζου, ἡ νέα Ἱερουσαλήμ: Μετὰ τὰ φῶτα τῶν λαμπάδων γιὰ τὴν ὑποδοχὴ τῆς Ἀναστάσεως τονίζεται ἡ πανηγυρικὴ ὄψη τῆς Ἐκκλησίας, ποῦ ἔχει ὡς μεγάλη χαρὰ καὶ καύχησιν τὴν κατανίκησιν τοῦ θανάτου διὰ τῆς Ἀναστάσεως. Ἡ ἐπανάληψιν τῆς Προστακτικῆς Φωτίζου, φωτίζου χαρίζει τὸ ὕφος τῆς χαροποιοῦ ἔντασης. Κάποτε καὶ σὲ χορικά τῆς τραγωδίας ἔχομε αὐτὸ τὸ σχῆμα

ἡ γὰρ δόξα Κυρίου: Εἶναι κύρια αἰτιολογικὴ πρότασις. Μᾶς δηλώνει τὴν αἰτία τοῦ φωτός, ποῦ φωτίζει τὴ νέα Ἱερουσαλήμ. Τὸ φῶς, ποῦ εἶναι ὁ ἀναστημένος Χριστός, δὲν ἀνέτειλε ἀπὸ τὴ Ἱερουσαλήμ ἀλλὰ ἔστειλε τὶς ἀκτίνες του πάνω σ' αὐτήν.

Ὁ ποιητὴς ἐμφανίζει τὴν Ἐκκλησίαν νὰ φωτίζεται, νὰ χορεύει καὶ νὰ χαίρεται. Πραγματικὴ ἔκρηξιν ἀναστάσιμης χαρᾶς!

σύ δὲ ἀγνή τέρπου Θεοτόκε: Ἡ χαρὰ τῆς Θεοτόκου ἀποτελεῖ δικαίωση καὶ ἀποζημίωσίν της γιὰ τὸν μητρικὸ τῆς πόνο μπροστὰ στὸ Σταυρὸ καὶ στὸν Τάφο τοῦ υἱοῦ της.

ἐν τῇ ἐγέρσει τοῦ τόκου σου: Ἡ πρόθεσις ἐν ἔχει τὴ σημασία τοῦ «μέ», περίπου τοῦ «ἐξ αἰτίας».

ὁ τόκος: (εἶναι τὸ τέκνο).

Τροπάριο 1ο

Στὸ πρῶτο τροπάριο τῆς θ' ᾠδῆς πάλι μετὰ τὸ ἴδιο ὕφος τῆς ἐπανάληψης ἀναφέρεται πανηγυρικὰ ὁ ποιητὴς στὸν ἴδιο τὸν ἀναστάντα Κύριο καὶ μνημονεύει τὴν ὑπόσχεσιν τοῦ Κυρίου ὅτι θὰ εἶναι μαζί μας μέχρι τῆς συντέλειαν τοῦ κόσμου. Αὐτὴ ἡ φωνή, μετὰ τὴν

ὁποία ὁ Χριστὸς ἔδωσε αὐτὴ τὴν ἐπαγγελία, εἶναι θεία, ἀγαπητὴ καὶ γλυκύτατη. Τὰ ᾠ εἶναι θαυμαστικὰ ἐπιφωνήματα.

μεθ' ἡμῶν ἀψευδῶς γὰρ ἐπηγγείλω ἔσεσθαι: Ὁ τύπος ἐπηγγείλω εἶναι β' ἐνικὸ πρόσωπο τοῦ Ἀορίστου ἐπηγγειλάμενον τοῦ ῥήμ. ἐπαγγέλλομαι (μεγαλόψυχα ὑπόσχομαι). Τὸ ἔσεσθαι εἶναι Ἀπαρέμφατο Μέλλοντος τοῦ ῥήμ. εἰμι καὶ συντακτικὰ εἶναι Ἀντικείμενο τοῦ ῥήμ. ἐπηγγείλω (μᾶς ὑποσχέθηκες ὅτι θὰ εἶσαι).

μέχρι τερμάτων αἰῶνος: Αἰὼν ἐδῶ ὀνομάζεται ὁ χρόνος τῆς ἱστορίας. Τέρματα αὐτοῦ τοῦ χρόνου (ὅπως ἀλλοῦ συντέλεια τοῦ αἰῶνος) εἶναι ἡ ὥρα τῆς δευτέρας Παρουσίας τοῦ Κυρίου.

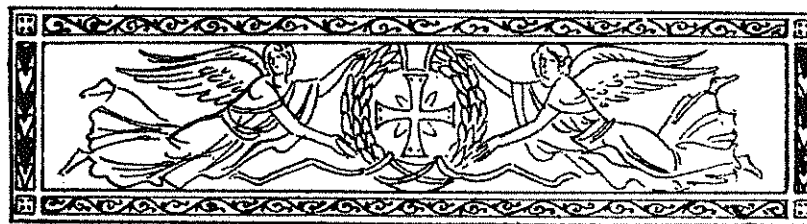
ἢν οἱ πιστοὶ ἄγκυραν ἐλπίδος κατέχοντες ἀγαλλόμεθα: Ἡ ἀντωνυμία ἢν μετὰ τὴν ἄνω τελείαν παίρνει ἐδῶ τὸ χαρακτηριστὴ τῆς δευτικῆς, δηλ. αὐτήν. Ἔτσι ἡ πρότασις εἶναι περισσότερο κυρία πρότασις, ἔχει ὅμως καὶ τὴν αἴσθησιν τῆς ἀναφορικῆς. Ἡ Μετοχὴ κατέχοντες εἶναι ἡ αἰτιολογικὴ ἢ τροπικὴ. Αὐτὴ τὴν ἐπαγγελία τοῦ Κυρίου μας ἔχοντας ὡς ἄγκυρα ἐλπίδας χαίρομαστε. Ὅπως δηλ. τὰ πλοῖα συγκρατοῦνται ἀπὸ τὴν ἄγκυρα, ἔτσι καὶ ἡ ὑπόσχεσις αὐτὴ τοῦ Χριστοῦ συγκρατεῖ τὴν ἐλπίδα μας πρὸς τὴ θεία βοήθεια, ὅταν κινδυνεύει.

Τροπάριο 2ο

Στὸ δεύτερο τροπάριο ὁ ποιητὴς ταυτίζει τὸ Πάσχα μετὰ τὸ Χριστό. Ἐσύ, λέγει, Χριστέ, εἶσαι τὸ Πάσχα, τὸ μέγα καὶ ἱερώτατον. Λατρευτικὰ ἀπευθύνεται στὸ Χριστὸ καὶ συνεχίζει μετὰ τὶς κλιτικὰς : ᾠ Σοφία καὶ Λόγε τοῦ Θεοῦ καὶ Δύναμις. Προτιμῶ τὰ κεφαλαῖα στοὺς ὄρους Σοφία, Λόγε καὶ Δύναμις, γιατί δὲν δηλώνουν κάποιες ιδιότητες ἢ ποιότητες τοῦ Θεοῦ ἀλλὰ ὑποστασιακὰ τὸν ἴδιο τὸν Κύριόν μας Ἰησοῦν Χριστόν. Τὰ ᾠ ἐδῶ εἶναι κλιτικὰ ἐπιφωνήματα.

δίδου ἡμῖν ἐκτυπώτερον σοῦ μετασχεῖν ἐν τῇ ἀνεσπέρῳ ἡμέρᾳ τῆς βασιλείας σου: Ἀνεσπέρως ἡμέρα τῆς βασιλείας τοῦ Χριστοῦ θὰ εἶναι ἡ αἰώνια ἡμέρα, ποῦ θὰ ἀκολουθήσει τὴ δευτέρα παρουσία καὶ θὰ φωτίζεται ἀπὸ τὴν παρουσία τοῦ

Κυρίου και όχι από φυσικά σώματα του ούρανοῦ. Κατ' αὐτὴ τὴν ἡμέρα οἱ πολῖτες τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ δὲν θὰ χορταίνουσι τὴν ἀπόλαυσιν τῆς μετοχῆς τους στὴ χαρὰ τοῦ Χριστοῦ. Γι' αὐτὸ ὁ ποιητὴς γιὰ λογαριασμὸ ὄλων μας ζητεῖ νὰ μετὰσχομε στὸν Ἰησοῦ Χριστὸ ἐκτυπώτερον (πιδ ἔντονα, πιδ αἰσθητά, δυνατώτερα) κατὰ τὴν αἰώνια διάρκεια ἐκείνης τῆς ἡμέρας.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Αγαπτε ἀναγνώστη, ποὺ διάβασες τὴν ἀνάλυσιν τοῦ Κανόνος τοῦ Μεγάλου Σαββάτου καὶ τοῦ Κανόνος τοῦ Πάσχα, ἀσφαλῶς θὰ ἀπόλαυσες τὴν γλυκύτατην καὶ ἐκτυφλωτικὴν λάμπην τοῦ μοναδικοῦ γεγονότος τῆς ἀναστάσεως τοῦ Κυρίου.

Στὸν Κανόνα τοῦ Μεγάλου Σαββάτου περιγράφεται ἡ θριαμβευτικὴ νίκη τοῦ Σωτῆρος στὴν πάλη μὲ τὸ θάνατο καὶ ἡ ἀπελευθέρωσι τῶν ἀνθρώπων ἀπὸ τὰ δεσμὰ τοῦ Ἄδν. Στὸν Κανόνα τοῦ Πάσχα πανηγυρίζεται ἡ Ἀνάστασι καὶ προτυπώνεται τὸ αἰώνιο λαμπρὸ καὶ πασίχαρο μέλλον τοῦ σύμπαντος, ποὺ συνανασταίνεται καὶ ἀναγεννᾶται μὲ τὴν Ἀνάστασι.

Σὲ ὄλη τὴν παγκόσμια λογοτεχνία δὲν ἔχομε τέτοια θριαμβικὴ ἔκρηξι χαρᾶς καὶ μάλιστα ὄχι γιὰ κάποιο λαὸ ἀλλὰ γιὰ ὄλη τὴν ἀνθρωπότητα, γιὰ ὄλο τὸ σύμπαν. Οἱ δύο αὐτοὶ Κανόνες ὕμνοῦν τὴν πρώτη καὶ μόνη παγκόσμια καὶ ὑπεριστορικὴ χαρὰ χωρὶς ὑποψία ὑποβιβασμοῦ της στὸ μέλλον.

Σ' αὐτὴ τὴ χαρὰ ὄλοι πέπει νὰ λαχταροῦμε νὰ συμμετάσχομε καὶ οἱ ἀναλύσεις αὐτὲς φιλοδοξοῦν νὰ βοηθήσουν, ὥστε ὄλοι νὰ συμμετάσχομε ἐκτυπώτερον σ' αὐτὴ τὴ χαρὰ. Ἀμήν.

Σ' αὐτοῦς, ποὺ τυχὸν θὰ προτιμοῦσαν μιὰ μετάφρασι τῶν Κανόνων, ἀπαντῶ ὅτι ὁ σκοπὸς αὐτοῦ τοῦ πονήματος εἶναι ἡ διδασκαλία τῆς γλώσσας τῶν Κανόνων, ὥστε ὁ ἀναγνώστης - ἀκροατὴς νὰ τοὺς κατανοεῖ ἀπὸ τὸ πρωτότυπο.

Σειρά :
Μαθήματα Λειτουργικής Γλώσσας

Συγγραφέας :
Κωνσταντίνος Σ. Γανωτής

Τίτλος :
Κανών του Μεγάλου Σαββάτου και Κανών του Πάσχα
Λεξιλόγιο του Τριψιδίου

Έπιμέλεια έκδοσης :
Έκδόσεις ΠΗΛΟΣ

Σχεδιασμός εξωφύλλου :
Δημήτρης Τσιάντας, ζωγράφος - άγιογράφος

Διορθώσεις :
Κωνσταντίνος & Ειρήνη Γανωτή

Έκτύπωση :
Νικόλαος & Εὐθύμιος Κ. Σανιδᾶς
Ἰωαννῖνων 6 183 45 Μοσχάτο

Πρώτη Έκδοση : Ὀκτώβριος 2006

© «ΠΥΡΦΟΡΟΣ»

«ΠΥΡΦΟΡΟΣ»
Τετὰ Μονὴ Προφήτου Ἡλιοῦ Θήρας
847 00 ΘΗΡΑ
Τηλ. - Fax: 22860 31210

ISBN: 960-88209-8-7

ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Σ. ΓΑΝΩΤΗ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΚΑΝΩΝ ΤΟΥ ΜΕΓΑΛΟΥ ΣΑΒΒΑΤΟΥ
ΚΑΙ ΚΑΝΩΝ ΤΟΥ ΠΑΣΧΑ

